

SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA TALAFFUZ (FONETIKA) KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH

Abdunabiyeva Ruhsora Lutfulla qizi,

O'zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti sharq filologiyasi fakulteti 3-kurs talabasi
E-mail: Ruhsoraa71@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida fonetika ko'nikmalarini rivojlantirish masalasi yoritilgan. Unda fonetikaning til o'rganishdagi ahamiyati, talaffuzni shakllantirish jarayonida uchraydigan muammolar hamda ularni bartaraf etishda zamonaviy raqamli vositalarning o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, Duolingo va Elsa Speak kabi sun'iy intellektga asoslangan ilovalarning imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijasida sun'iy intellekt texnologiyalari o'quvchilarning talaffuz, urg'u va intonatsiya ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita ekanligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: fonetika, sun'iy intellekt, talaffuz, nutq texnologiyalari, raqamli ta'lim, interaktiv o'rganish.

Abstract. This article discusses the development of phonetic skills through the use of artificial intelligence technologies. It analyzes the importance of phonetics in language learning and highlights common challenges in acquiring accurate pronunciation. Special attention is given to the role of modern digital tools in improving pronunciation skills. In particular, the capabilities of applications such as Duolingo and Elsa Speak, which are based on artificial intelligence, are examined. The study concludes that artificial intelligence technologies are effective in enhancing learners' pronunciation, stress, and intonation skills.

Keywords: phonetics, artificial intelligence, pronunciation, speech technologies, digital education, interactive learning.

Аннотация. В данной статье рассматриваются вопросы развития фонетических навыков с использованием технологий искусственного интеллекта. Анализируется значение фонетики в процессе изучения языка, а также проблемы, возникающие при формировании правильного произношения. Особое внимание уделяется роли современных цифровых инструментов в совершенствовании произносительных навыков. В частности, рассматриваются возможности таких приложений, как Duolingo и Elsa Speak, основанных на технологиях искусственного интеллекта. В результате исследования обосновывается эффективность использования искусственного интеллекта для развития навыков произношения, интонации и ударения у обучающихся.

Ключевые слова: фонетика, искусственный интеллект, произношение, речевые технологии, цифровое образование, интерактивное обучение.

Kirish. Zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalar, xususan sun'iy intellekt (SI) vositalari keng qo'llanilmoqda. Til o'rganish jarayonida fonetika, ya'ni tovushlarni to'g'ri talaffuz qilish, urg'u va ohangni o'zlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ko'plab o'quvchilar uchun aynan talaffuz eng murakkab ko'nikmalardan biri hisoblanadi. Shu sababli, sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish fonetik ko'nikmalarni rivojlantirishda yordam bera olishi e'tirof etilmoqda.

Asosiy qism. Fonetika ko'nikmalarining ahamiyati. Fonetika til o'rganishda asosiy komponentlaridan biri bo'lib, to'g'ri talaffuz kommunikatsiyaning muhim qismi hisoblanadi. Noto'g'ri talaffuz esa nutqning tushunilishini qiyinlashtiradi va muloqot samaradorligini pasaytiradi. Shu sababli, fonetik ko'nikmalarni shakllantirish til o'qitish metodikasining muhim yo'nalishidir.

Sun'iy intellektning fonetika o'rganishdagi roli. Sun'iy intellekt asosida ishlovchi dasturlar foydalanuvchining nutqini tahlil qilib, xatolarni aniqlaydi va to'g'rilash bo'yicha tavsiyalar beradi. Masalan, Duolingo yoki Elsa Speak kabi ilovalar talaffuzni avtomatik baholash imkoniyatiga ega.

Bunday texnologiyalar quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

- Individual yondashuvni ta'minlaydi;
- Real vaqt rejimida fikr-mulohaza (feedback) beradi;
- O'quvchining talaffuz xatolarini aniqlaydi;
- Takroriy mashqlar orqali ko'nikmani mustahkamlaydi.
- Ularning asosiy afzalliklari:
 - O'qituvchiga bo'lgan qaramlikni kamaytiradi
 - Mustaqil o'rganish imkonini beradi
 - Talaffuzni tez va samarali rivojlantiradi

Amaliy qo'llash usullari. Sun'iy intellektdan foydalanib fonetika ko'nikmalarini rivojlantirish quyidagi usullar orqali amalga oshiriladi:

Talaffuzni yozib olish va tahlil qilish,

Audio-materiallar bilan ishlash,

Interaktiv mashqlar bajarish,

Dialog simulyatsiyalarida qatnashish va hokazo. Bu usullar o'quvchining eshitish va talaffuz qilish qobiliyatini birgalikda rivojlantiradi.

Xulosa. Xulosa o'rnida, sun'iy intellekt texnologiyalari fonetika ko'nikmalarini rivojlantirishda katta imkoniyatlar yaratmoqda. Ular o'quvchilarga individual yondashuv, tezkor tahlil va samarali mashq qilish imkonini beradi. Kelajakda SI asosidagi dasturlar til o'rganish jarayonining ajralmas qismiga aylanishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Celce-Murcia, M., Brinton, D., & Goodwin, J. (2010). Teaching Pronunciation. Cambridge University Press.
2. Roach, P. (2009). English Phonetics and Phonology. Cambridge University Press.
3. Levis, J. (2005). Changing contexts and shifting paradigms in pronunciation teaching. TESOL Quarterly.
4. UNESCO (2021). AI in Education Report.